

Ірина Воловик, Тетяна Ватанха

*Національний медичний університет імені О. О. Богомольця,
м. Київ, Україна*

Національні та міжнародні стандарти якості вищої медичної освіти: інтеграція України до європейського освітнього простору

Актуальність. Досягнення високої якості вищої медичної освіти є особливо актуальним питанням в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів України та трансформації національної системи освіти й охорони здоров'я. Врахування стану української системи охорони здоров'я і освіти, що переживають кризовий період через тривалий вплив бойових дій, вимушені демографічні зміни, кадровий дефіцит та сповільнення впровадження інноваційних технологій, є важливим для їх розуміння як елементів національної безпеки та переорієнтації для забезпечення здатності держави реагувати на надзвичайні ситуації та забезпечувати якість і безперервність як медичної допомоги, так і освітнього процесу.

Метою написання наукової статті є комплексний аналіз національних і міжнародних стандартів якості вищої медичної освіти з позицій інтеграції України до європейського освітнього простору.

Матеріали і методи. В процесі роботи було використано систематизацію офіційних звітів та документів, щодо національних і європейських стандартів якості медичної освіти.

Результати. Отримані результати проведеного теоретичного дослідження вказують на те, що європейська модель якості вищої медичної освіти має чітко структурований і розвитковий характер. Порівняльний аналіз засвідчив, що національна система стандартів якості вищої медичної освіти України загалом відповідає базовим принципам ЕНЕА, проте характеризується переважанням процедурно-нормативного підходу до оцінювання якості. Однак лише гармонізації нормативних актів недостатньо для повної інтеграції України до ЕНЕА. Особлива увага приділяється важливості постійного професійного розвитку, який розглядається як невід'ємний компонент освітнього континууму в європейській моделі високоякісної медичної освіти. Одним із ключових висновків дослідження є обґрунтування необхідності сприяння цифровізації та креативним методам навчання, зокрема для гарантування розвитку симуляційного навчання, застосування стандартизованих оцінювань клінічної компетентності, електронних навчальних платформ та технологій телемедицини.

Висновки. Інтеграція України до освітнього простору ЄС у сфері вищої медичної освіти має позиціонуватися як комплексна трансформація української освітньої політики, інституційних практик і професійної культури. Задля забезпечення такого розвитку важливим є системне поєднання національних пріоритетів у сфері охорони здоров'я з європейськими стандартами якості і, крім того, посилення інституційної спроможності ЗВО медичного спрямування, а також забезпечення країні місця на європейських освітніх і наукових заходах. Також варто відзначити ефективність створення персоналізованих навчальних планів у межах студентоорієнтованого навчання, що у довгостроковій перспективі дозволить забезпечити вищу якість підготовки медичних фахівців.

Ключові слова: *якість медичної освіти; стандарти вищої медичної освіти; European Higher Education Area; інтеграція; охорона здоров'я; акредитація; рамка кваліфікацій; медична освіта, орієнтована на результати; безперервний професійний розвиток.*

Актуальність

Забезпечення якості вищої медичної освіти набуває особливої актуальності в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів України та трансформації національної системи охорони здоров'я. У European Higher Education Area (EHEA) якість освіти розглядається як системотворчий чинник конкурентоспроможності освітніх систем, професійної мобільності випускників і довіри суспільства до результатів підготовки фахівців, особливо в сфері регульованих професій, до яких належить медицина [16]. В умовах зростаючих викликів для систем охорони здоров'я — пандемії, демографічних змін, воєнних конфліктів і кадрового дефіциту — питання узгодженості національних стандартів медичної освіти з міжнародними вимогами набуває стратегічного значення.

Глобальні тенденції стандартизації медичної освіти у межах ЕНЕА формуються під впливом Болонського процесу, розвитку рамок кваліфікацій та уніфікації підходів до забезпечення якості [16]. Ключову роль в цьому контексті відіграють European Standards and Guidelines (ESG) [15], які визначають спільні принципи внутрішнього й зовнішнього забезпечення якості а також прозорі процедури акредитації освітніх програм. Для медичної освіти ці процеси додатково посилюються вимогами професійного регулювання та міжнародного визнання дипломів, що зумовлює необхідність спеціалізованих стандартів і галузевих механізмів контролю якості.

Тому особливого значення набувають стандарти World Federation for Medical Education (WFME), які визнані базовим орієнтиром для акредитації програм базової, післядипломної та безперервної медичної освіти. Як зазначається у звітах WFME щодо акредитації в ЕНЕА, гармонізація національних систем якості з ESG та стандартами WFME є передумовою академічної й професійної мобільності лікарів, а також взаємного визнання кваліфікацій у межах Європи [13]. Тобто, стандартизація медичної освіти в ЕНЕА поєднує загальноєвропейські підходи до забезпечення якості з галузевою специфікою підготовки медичних фахівців.

Важливою частиною цього процесу є участь різних стейкхолдерів, зокрема студентських спільнот. European Medical Students' Association (EMSA) — це європейська мережа, що представляє інтереси студентів-медиків, сприяє обміну досвідом у сфері медичної освіти та бере участь у формуванні політики якості в вищій освіті. EMSA об'єднує понад 130 медичних факультетів із понад 30 країн Європи та прагне посилити роль студентів у вдосконаленні медичної освіти, забезпеченні

її відповідності європейським стандартам та розвитку ключових компетентностей [13].

Для України питання інтеграції національної системи забезпечення якості вищої медичної освіти до європейського освітнього простору набуло особливої гостроти в умовах повномасштабної війни та одночасного впровадження реформ системи охорони здоров'я. Наслідки тривалих бойових дій та запровадження режиму воєнного стану мали вплив на функціонування медичних закладів, освітню інфраструктуру та кадровий потенціал галузі. Це актуалізувало потребу в висококваліфікованих, мобільних і стресостійких медичних кадрах. Звіти міжнародних організацій, зокрема World Health Organization [36], підкреслюють виняткову роль українських медичних працівників у забезпеченні стійкості системи охорони здоров'я в кризових умовах та необхідність інституційної підтримки їх підготовки й професійного розвитку.

Тож, наразі Україна переживає структурні зміни у галузі охорони здоров'я, спрямовані на підвищення ефективності, фінансової стійкості та орієнтованості на пацієнта, одночасно долаючи виклики воєнного часу. Згідно зі спільними звітами ООН та Світового банку [37] та аналітичними матеріалами Національного інституту стратегічних досліджень [26], ефективність реформ та якість підготовки медичного персоналу тісно пов'язані. Здатність держави реагувати на кризи та підтримувати медичну допомогу безпосередньо залежить від вищої медичної освіти, яка в цьому контексті розглядається насамперед як освітній процес, але також як складова національної безпеки.

Окремого значення набуває питання нормативно-правового забезпечення якості вищої освіти в Україні. Закон України «Про вищу освіту» [34], Розпорядження «Про схвалення Стратегії розвитку медичної освіти в Україні» [28] та підзаконні акти у сфері акредитації освітніх програм закладають формальні механізми забезпечення якості, однак їх практична імплементація в медичній освіті потребує узгодження з європейськими стандартами ESG і вимогами WFME. Це зумовлює необхідність переосмислення ролі акредитації, результатів навчання, клінічної практики та систем внутрішнього забезпечення якості в медичних ЗВО.

У стратегічних документах розвитку системи охорони здоров'я України до 2030 року [23] якість медичної освіти визначається як ключова умова стійкості галузі, зниження кадрового дефіциту та інтеграції до європейського ринку праці. Водночас дослідження вітчизняних науковців [20, 27, 31] засвідчують наявність розриву між задекларо-

Таблиця 1.

Підходи до оцінювання якості вищої медичної освіти

Підхід	Сутність	Об'єкт оцінювання	Інструменти
Інституційний підхід [1–4; 7; 19; 30; 35]	Якість як характеристика освітньої системи й управлінських процесів	Освітні програми, інституції, внутрішні системи Quality Assurance (QA)	Акредитація, самооцінювання, зовнішнє рецензування, Continuous Quality Improvement (CQI)
Компетентнісний підхід (CBME) [6; 29]	Якість як рівень сформованості професійних компетентностей	Професійна готовність випускника	Competency frameworks, milestones, workplace-based assessment
Outcomes-based підхід (OBE) [5; 21; 22]	Якість як досягнення вимірюваних результатів навчання	Learning outcomes, clinical performance	Outcome mapping, aligned assessment, Objective Structured Clinical Examination (OSCE)

Джерело: укладено авторами на основі [1–7; 19; 21; 22; 29; 30; 35].

ваними стандартами та реальними практиками їх упровадження, що посилює потребу в науковому аналізі процесів гармонізації національних і міжнародних підходів до забезпечення якості медичної освіти.

З огляду на зазначене, метою нашої роботи став комплексний аналіз національних і міжнародних стандартів якості вищої медичної освіти з позицій інтеграції України до європейського освітнього простору. Таке дослідження дозволяє оцінити ступінь відповідності української системи вимогам ENEA, ESG та WFME, а також окреслити інституційні, нормативні та організаційні передумови підвищення якості підготовки медичних фахівців в умовах глибоких соціально-економічних трансформацій.

Матеріал та методи дослідження

У процесі дослідження використано такі методи:

- 1) теоретико-концептуальний аналіз наукової літератури для систематизації наявних підходів до поняття «якість вищої медичної освіти»;
- 2) систематизація офіційних звітів та документів щодо національних і європейських стандартів якості медичної освіти;
- 3) синтез наукової літератури та офіційних документів для окреслення сучасних викликів та перспективних напрямів гармонізації національних і міжнародних стандартів якості медичної освіти;
- 4) узагальнення для формування рекомендацій щодо вдосконалення інтеграції України до європейського освітнього простору і, як наслідок, встановлення кращих стандартів якості вищої медичної освіти й забезпечення безперервності медичної допомоги.

Результати дослідження

У сучасних дослідженнях якості вищої медичної освіти простежується еволюція від формально-

інституційних моделей оцінювання до складніших, орієнтованих на результати навчання й професійну діяльність випускників (табл. 1). У науковому дискурсі відзначається, що жоден підхід не є самодостатнім. Тобто забезпечення якості медичної освіти формується на перетині інституційних механізмів управління, компетентнісних моделей підготовки та outcomes-based логіки оцінювання освітніх результатів.

Вищезазначені підходи в сукупності формують багаторівневу модель оцінювання якості, у якій інституційні механізми створюють умови, компетентнісні рамки — зміст, а outcomes-based оцінювання — інструмент перевірки досягнення цілей медичної освіти.

Крім того, у сучасній науковій літературі безперервний професійний розвиток (CPD) розглядається як продовження освітнього континууму, що поєднує базову, післядипломну й практичну підготовку лікарів. Дослідження доводять, що ефективні системи CPD сприяють не лише оновленню знань, але й поліпшенню клінічної практики та результатів лікування пацієнтів [6; 29]. Проте ефективність CPD залежить від його інтеграції до систем оцінювання якості, а не від формального обліку навчальних годин.

Також постає питання студентоорієнтованого навчання, що є основоположним в організації навчальної діяльності закладів вищої освіти Європи і висвітлене в багатьох підсумкових документах міністерських конференцій ЕНЕА.

У сучасному науковому дискурсі студентоцентризм розуміється як акумуляція та концентрація зусиль, зосереджених більшою мірою на потребах студента, і базується на врахуванні індивідуальних якостей здобувачів освіти та їхньої здатності до формування індивідуальних освітніх траєкторій. Суть студентоцентризму полягає у створенні моделі розвитку освіти, за якої здобувач освіти з об'єкта перетворюється на суб'єкт освітньої діяльності,

Таблиця 2.

Порівняльний аналіз національних і європейських стандартів якості медичної освіти

Критерії якості	Європейські стандарти	Національні стандарти України
Загальні стандарти забезпечення якості в вищій освіті	Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG 2015), ENQA, ESU, EUA, EURASHE	Закон України «Про вищу освіту» (2014)
Принципи внутрішнього та зовнішнього QA	Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG 2015)	Положення про акредитацію освітніх програм, наказ МОН №977 (2019)
Рамка кваліфікацій і рівні вищої освіти	Qualifications Framework of the EHEA (Paris Communiqué, Appendix III, 2018)	Постанова КМУ №1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» (2011)
Європейська рамка кваліфікацій	Council Recommendation on the European Qualifications Framework for Lifelong Learning (2017/C 189/03)	Постанова КМУ №1341 «Про затвердження National Qualifications Framework» (2011)
Медицина як регульована професія	Directive 2005/36/EC on the recognition of professional qualifications (consolidated version)	Закон України «Про вищу освіту» (2014)
Галузеві стандарти базової медичної освіти (BME)	WFME Global Standards for Quality Improvement: Basic Medical Education (2020)	Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 222 «Медицина» (магістр), наказ МОН №1197 (2021)
Галузеві стандарти післядипломної медичної освіти (PGME)	WFME Global Standards for Quality Improvement: Postgraduate Medical Education (2023)	Положення про інтернатуру, наказ МОЗ №1254 (2021)
Безперервний професійний розвиток (CPD)	WFME Global Standards for Continuing Professional Development (2024)	Нормативні акти МОЗ щодо безперервного професійного розвитку медичних працівників (чинна редакція)
Зовнішня стандартизована оцінка результатів навчання	Directive 2005/36/EC (мінімальні вимоги до підготовки лікарів)	Постанова КМУ №334 «Про затвердження Порядку здійснення ЄДКІ» (2018)
Ліцензування освітньої діяльності	Standards and Guidelines for Quality Assurance in the EHEA (ESG 2015)	Постанова КМУ №1187 «Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності» (2015)
Акредитація освітніх програм	Standards and Guidelines for Quality Assurance in the EHEA (ESG 2015)	Наказ МОН №977 «Положення про акредитацію освітніх програм» (2019)
Стандарти вищої освіти для інших медичних спеціальностей	WFME Global Standards (BME/PGME)	Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 221 «Стоматологія» (магістр), наказ МОН №879 (2019); Стандарт ВО 223 «Медсестринство» (магістр), наказ МОН №589 (2022)

тобто на активного учасника освітнього процесу. Тому саме такий підхід може забезпечити якісну реалізацію особистісного потенціалу кожного здобувача через індивідуальний навчальний план, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами навчальних дисциплін, курсів й освітніх програм, шляхом залучення до наукової роботи, розвитку духовного потенціалу й фахової підготовки [33].

Медична освіта принципово відрізняється від інших галузей вищої освіти тим, що вона функціонує у межах регульованої професійної діяльності, де доступ до професії обмежується нормативно-правовими вимогами. У Європейському Союзі (ЄС) медицина належить до секторних професій, для яких діють спеціальні правила підготовки та взаємного визнання кваліфікацій відповідно до Директиви Європейського Союзу 2005/36/EC [14]. Це означає, що якість медичної освіти має

(крім академічного) правовий вимір, адже освітні стандарти безпосередньо пов'язані з правом на професійну діяльність, мобільністю лікарів та безпекою пацієнтів. В цьому контексті особливу роль відіграють саме галузеві стандарти WFME, які узгоджуються із загальноєвропейськими принципами забезпечення якості, сформульованими в ESG.

Система забезпечення якості вищої медичної освіти в країнах-членах ЄС й Україні формується на основі чітко визначених нормативно-правових актів і стандартів, які регламентують загальні підходи до якості вищої освіти та галузево-специфічні вимоги до підготовки медичних фахівців. Результати порівняльного аналізу національних і європейських стандартів якості медичної освіти наведено у табл. 2.

Порівняльний аналіз конкретних нормативних документів свідчить, що європейська систе-

Таблиця 3.

**Виклики та перспективи гармонізації
національних і міжнародних стандартів якості медичної освіти**

Категорії гармонізації	Виклики	Перспективи
Зовнішнє забезпечення якості та міжнародна акредитація [25]	Необхідність сумісності національних процедур акредитації з міжнародними підходами в медичній освіті	Пілотні моделі «спільної/паралельної» акредитації медичних програм для визнання за кордоном
Визнання та порівнюваність кваліфікацій [12; 17]	Потреба постійного узгодження національних рамок/практик з ЕНЕА-вимогами	Посилення довіри через загальні рамки кваліфікацій і політики ЕНЕА
Академічна мобільність [11]	Обмеження мобільності через безпекові умови та інституційні навантаження	Розширення мобільності через інструменти Erasmus+ та digital/blended формати
Участь у європейських освітніх й дослідницьких проєктах [8]	Ресурсні обмеження, потреба в підтримці інституційної спроможності	Повноцінна участь у Horizon Europe як інструмент розвитку досліджень і освіти
Outcomes-based education та стандартизоване оцінювання практичних навичок (OSCE) [24; 32; 38]	Нерівність інфраструктури (симуляційні центри, стандартизовані пацієнти), потреба в підготовці екзаменаторів	Масштабування симуляційного навчання/OSCE, міжнародна верифікація якості симуляційних центрів
Цифровізація якості навчання [9; 10]	Забезпечення якості дистанційного/змішаного навчання, цифрової безпеки та доступу	Узгодження з європейськими підходами до «якісного цифрового навчання»

Джерело: укладено авторами на основі [8-12; 17; 24; 25; 32; 38].

ма стандартів якості вищої медичної освіти має чітко структуровану багаторівневу архітектуру, що поєднує загальноосвітні стандарти забезпечення якості (ESG), рамки кваліфікацій (QF-ЕНЕА, EQF), правове регулювання доступу до професії (Directive 2005/36/EC) та галузеві стандарти World Federation for Medical Education для всіх етапів підготовки лікаря.

В Україні система стандартів якості медичної освіти представлена сукупністю законодавчих актів, підзаконних нормативних документів та стандартів вищої освіти за конкретними спеціальностями галузі знань 22 «Охорона здоров'я» (шифр I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення», відповідно до Постанови КМУ № 1021 від 30 серпня 2024 року). Водночас порівняння показує, що імплементація міжнародних галузевих стандартів WFME та outcomes-based логіки ЕНЕА має фрагментарний характер й потребує подальшої нормативної та інституційної гармонізації.

Україна є повноцінним учасником Болонського процесу та Європейського простору вищої освіти (ЕНЕА) з 2005 року, що визначає рамкові зобов'язання щодо прозорості кваліфікацій, системи забезпечення якості та академічної мобільності. У 2024 році Європейська комісія / Eurydice опублікували «Bologna Process Implementation Report», який фіксує актуальні політичні зобов'язання країн ЕНЕА та прогрес щодо їх реалізації, включно з підходами до забезпечення якості, визнання кваліфікацій та мобільності [20]. Для України ці зобов'язання набувають додаткового змісту в умовах воєнного стану та реформ у вищій освіті: Eurydice окремо підкреслює спрямованість

реформ 2022–2024 років на підвищення якості освітніх послуг та інтеграцію в ЕНЕА з урахуванням викликів воєнного часу [18].

У сфері медичної освіти інтеграція до ЕНЕА означає гармонізацію стандартів якості з європейськими принципами зовнішнього/внутрішнього забезпечення якості, outcomes-based логікою результатів навчання та міжнародними рамками акредитації. Це посилюється тим, що медицина в ЄС належить до регульованих професій, а питання взаємного визнання кваліфікацій пов'язане з вимогами права ЄС (зокрема, нормами про регульовані професії та їх визнання). Зважаючи на це, важливо окреслити можливості гармонізації національних і міжнародних стандартів якості медичної освіти, що наведені в табл. 3.

Узгодження національних і міжнародних стандартів якості в медичній освіті є багатовимірним процесом, де прикладними «точками входу» виступають інструменти, що вже мають інституційну рамку, зокрема: (1) паралельна/спільна акредитація медичних програм (NAQA-IAAR) [25]; (2) розширення участі в Erasmus+ та Horizon Europe [8; 11]; (3) розвиток симуляційного навчання та стандартизованих оцінювань практичних компетентностей [32].

Висновки

Згідно з проведеним дослідженням, забезпечення якості вищої медичної освіти в контексті європейської інтеграції України є багатогранним і складним процесом, який формується взаємодією галузевих вимог до підготовки медичних фахівців, національної нормативно-правової бази та

загальноєвропейських стандартів забезпечення якості.

Встановлено, що входження України до європейської системи вищої медичної освіти — це багатовекторна трансформація, яка передбачає глибинні зміни в інституційних процедурах, професійній культурі й освітній політиці, а не лише формальне запозичення стандартів. Систематичне поєднання національних пріоритетів охорони здоров'я з європейськими стандартами якості, зміцнення інституційного потенціалу закладів вищої медичної освіти та розширення участі України в європейських освітніх і наукових мережах мають слугувати основою для подальшого розвитку цієї інтеграції. Крім того, індивідуальний підхід до кожного здобувача медичної освіти завдяки створенню персоналізованих навчальних планів у межах студентоорієнтованого навчання на довгострокову перспективу може забезпечити вищу якість підготовки медичних фахівців.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з визначенням ефективності застосування міжнародних стандартів у конкретних програмах медичної освіти й оцінюванням їхнього впливу на якість підготовки лікарів і результати медичної практики.

Конфлікт інтересів

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Згода на публікацію

Автори ознайомлені з результатами і схвалили остаточний варіант рукопису.

Використання штучного інтелекту

Автори стверджують, що під час написання статті штучний інтелект не використовувався.

ЛІТЕРАТУРА / REFERENCES

1. Akdemir, N., Peterson, L. N., Campbell, C. M., et al. (2020). Evaluation of continuous quality improvement in accreditation for medical education. *BMC Medical Education*, 20(1), 308. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12909-020-02124-2>.
2. Amaral, E., & Norcini, J. (2023). Quality assurance in health professions education: Role of accreditation and licensure. *Medical Education*, 57(1), 40–48. DOI: <https://doi.org/10.1111/medu.14880>.
3. Arja, S. B., White, B. A., Fayyaz, J., & Thompson, A. (2024). The impact of accreditation on continuous quality improvement processes in undergraduate medical education programs: A scoping review. *Med Ed Publish*, 14, 13. DOI: <https://doi.org/10.12688/mep.20142.2>.
4. Benbassat, J., Bauml, R., & Cohen, R. (2022). Quality assurance of undergraduate medical education in Israel by continuous monitoring and prioritization of accreditation standards. *Rambam Maimonides Medical Journal*, 13(3), e0023. DOI: <https://doi.org/10.5041/RMMJ.10480>.
5. Burke, A. E., Sklansky, D. J., Haftel, H. M., Mitchell, A., & Mann, K. J. (2024). Competency-based medical education and the education continuum: Establishing a framework for lifelong learning. *Current Problems in Pediatric and Adolescent Health Care*, 54(9), 101642. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cppeds.2024.101642>.
6. Cervero, R. M., & Gaines, J. K. (2015). The impact of continuing medical education on physician performance and patient health outcomes: An updated synthesis of systematic reviews. *Journal of Continuing Education in the Health Professions*, 35(2), 131–138. DOI: <https://doi.org/10.1002/chp.21290>.
7. European Association for Quality Assurance in Higher Education, European Students' Union, European University Association, & European Association of Institutions in Higher Education. (2015). *Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area (ESG)*. URL: https://ehea.info/media.ehea.info/file/ESG/00/2/ESG_2015_616002.pdf
8. European Commission. (n. d.). Association of Ukraine to Horizon Europe. URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-research-and-innovation/europe-world/international-cooperation/association-horizon-europe/ukraine_en
9. European Commission. (2020). *Digital Education Action Plan 2021–2027 (COM(2020) 624 final)*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0624>.
10. European Commission. (n. d.). *Digital Education Action Plan 2021–2027: policy background*. URL: <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/plan>.
11. European Commission. (n. d.). *Erasmus+ programme: Statistics on learning mobility projects*. URL: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/factsheets-statistics-evaluations/statistics/data/learning-mobility-projects>.
12. European Higher Education Area. (n. d.). *Ukraine*. URL: <https://ehea.info/page-ukraine>

13. European Medical Students' Association. (2023). World Federation for Medical Education accreditation in the European Higher Education Area (EHEA). URL: <https://emsa-europe.eu/wp-content/uploads/2023/07/World-Federation-for-Medical-Education-WFME-Accreditation-in-the-European-Higher-Education-Area-EHEA-SA22.pdf>
14. European Parliament & Council of the European Union. (2005). Directive 2005/36/EC of the European Parliament and of the Council of 7 September 2005 on the recognition of professional qualifications. *Official Journal of the European Union*, L 255, 22–142. URL: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ%3AL%3A2005%3A255%3A0022%3A0142%3Aen%3APDF>.
15. European Quality Assurance Register for Higher Education. (2024). Ministers agree to another revision of the ESG. URL: <https://www.eqar.eu/kb/esg/#2024-ministers-agree-to-another-revision-of-the-esg>.
16. European Higher Education Area. (n.d.). *Qualifications frameworks*. URL: <https://ehea.info/page-qualification-frameworks>.
17. European Higher Education Area. (2024). *The European Higher Education Area in 2024: Bologna process implementation report*. URL: <https://ehea.info/immagini/the-european-higher-education-area-in-2024-EC0224018ENN.pdf>
18. European Commission. (n. d.). *National reforms in higher education: Ukraine*. Eurydice. URL: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/euryperia/ukraine/national-reforms-higher-education>
19. Harden, R. M. (2007). Outcome-based education: The future is today. *Medical Teacher*, 29(7), 625–629. DOI: <https://doi.org/10.1080/01421590701729930>.
20. Kaminskyi, V. V., Plyska, O. M., & Krasnova, A. A. (2025). Analysis of international experience in adapting medical education and its application in the Ukrainian context. *Pedagogical Academy: Scientific Notes*, (18). DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15544251>.
21. Khanna, R., & Mehrotra, D. (2019). The roadmap for quality improvement from traditional through competency-based education towards outcome-based education in dentistry. *Journal of Oral Biology and Craniofacial Research*, 9(2), 139–142. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jobcr.2019.02.004>.
22. Mani, Z. A. (2025). Transitioning to competency-based education in nursing: A scoping review of curriculum review and revision strategies. *BMC Nursing*, 24(1), 1111. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12912-025-03319-y>.
23. Ministry of Health of Ukraine. (2023). *Health system development strategy of Ukraine until 2030*. URL: https://healthstrategy2030.com.ua/UKR_Health_Strategy_2030_final.pdf
24. Ministry of Health of Ukraine. (n. d.). *Ukraine and Poland will cooperate in the creation of university hospitals and simulation medicine centers*. URL: <https://moz.gov.ua/en/ukraine-and-poland-will-cooperate-in-the-creation-of-university-hospitals-and-simulation-medicine-centers>.
25. National Agency for Higher Education Quality Assurance. (n. d.). *Pilot models of accreditation of medical education programmes*. URL: <https://en.naqa.gov.ua/?p=1739>.
26. National Institute for Strategic Studies. (n. d.). *Trends in the development of the healthcare system under wartime conditions*. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/tendentsiyi-rozvytku-systemy-okhorony-zdorovya-v-umovakh-vyny>.
27. Oleksina, N. O., Volosovets, O. P., & Piatnytskyi, Y. S. (2018). Medical education: Responding to contemporary challenges. *Medical Education*, (2), 36–40. [Oleksina, N. O., Volosovets, O. P., & Pyatnytskyi, Y. S. (2018). Медична освіта: відповіді на виклики сучасності. *Медична освіта*, (2)]. DOI: <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2018.2.8878> [in Ukrainian].
28. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2019). *Executive Order No. 95/2019-r on approval of the action plan for 2019 for the implementation of the poverty reduction strategy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/95-2019-%D1%80>
29. Samuel, A., Cervero, R. M., Durning, S. J., & Maggio, L. A. (2021). Effect of continuing professional development on health professionals' performance and patient outcomes: A scoping review of knowledge syntheses. *Academic Medicine*, 96(6), 913–923. DOI: <https://doi.org/10.1097/ACM.0000000000003899>.
30. Schwill, S., Kadmon, M., Hahn, E. G., et al. (2022). The WFME global standards for quality improvement of postgraduate medical education: Applicability in Germany. *GMS Journal for Medical Education*, 39(4). DOI: <https://doi.org/10.3205/zma001563>.
31. Stepanenko, O. K., Nazarenko, M. O., Volovyk, I. A. (2024). Innovative approaches in higher education management to ensure its competitiveness. *Current issues in modern science*, 8(26), 462–475.
32. Ternopil National Medical University. (2023 August 14). *Simulation-based learning: Accreditation of the simulation center*. URL: <https://www.tdmu.edu.ua/en/blog/2023/08/14/tsentr-symulyatsijnogo-navchannya-tnmu-pershym-v-ukrayini-akredytovanyj-radoyu-symulyatsijnogo-navchannya-v-yevropi/>

33. Vasylechko, M. M., Lisetska, I. S., & Kocherzhat, O. I. (2023). Student-centred orientation in the medical educational space of Ukraine on the example of Ivano-Frankivsk national medical university. *Ukrainian Journal of Perinatology and Pediatrics*, 4 (96), 151–156. [Василечко М., Лісецька І., Кочержат О. (2023). Студентоцентрична спрямованість у медичному освітньому просторі України на прикладі Івано-Франківського національного медичного університету. *Український журнал Перинатологія і Педіатрія*, 4 (96), 151–156]. DOI: <https://doi.org/10.15574/PP.2023.96.151> [in Ukrainian].
34. Verkhovna Rada of Ukraine. (2019). *Law of Ukraine "On Professional Pre-Higher Education"* (No. 2745-VIII). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
35. World Federation for Medical Education. (2020). Global standards for quality improvement: basic medical education. URL: <https://wfme.org/wp-content/uploads/2022/03/WFME-BME-Standards-2020.pdf>
36. World Health Organization. (2024). *HeRAMS Ukraine: status update report (March 2024)*. URL: https://cdn.who.int/media/docs/default-source/documents/emergencies/herams/herams_ukr_status_update_report_2024-03_en.pdf
37. World Health Organization. (2024). *Ukraine: public health situation and WHO response*. URL: <https://www.who.int/ukraine/publications/i/item/WHO-EURO-2024-10570-50342-75964>
38. Bidenko, N., Ostapko, O., Koval, O., & Volovik, I. (2019). Experience of introduction of pilot project of objective structured clinical exam OSCE-2 for graduate dental students of O. O. Bogomolets National Medical University. *Higher education of Ukraine in the context of integration to european educational space*, 83(I), 326–336. [Біденко Н. В., Остапко О. І., Коваль О. І., Воловик І. А. (2019). З досвіду запровадження пілотного проєкту об'єктивного структурованого клінічного іспиту ОСКІ-2 для студентів-випускників стоматологічного факультету Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. *Вища освіта у контексті інтеграції до європейського освітнього простору*, 1(83), 326–336]. DOI: <https://doi.org/10.38014/osvita.2019.83.01> [in Ukrainian].

National and International Quality Standards in Higher Medical Education: Ukraine's Integration into the European Higher Education Area

Volovyk I., Vatanekha T.

Bogomolets National Medical University, Kyiv, Ukraine

Background. Achieving high quality in higher medical education is a critically relevant issue amidst Ukraine's deepening Euro-integration processes and the ongoing transformation of the national education and healthcare systems. Considering the current state of the Ukrainian healthcare and education systems—which are undergoing a crisis due to the prolonged impact of military actions, forced demographic shifts, workforce shortages, and slowed adoption of innovative technologies—is essential for understanding them as vital components of national security. Furthermore, this context is crucial for reorienting these systems to ensure the state's capacity to respond to emergencies while maintaining the quality and continuity of both medical care and the educational process.

Objective. The objective of this scientific article is to conduct a comprehensive analysis of national and international quality standards in higher medical education from the perspective of Ukraine's integration into the European Higher Education Area (EHEA).

Materials and Methods. The study utilized a systematization and content analysis of official reports, regulatory acts, and strategic documents governing national and European quality standards in medical education.

Results. The results of this theoretical research demonstrate that the European model of quality in higher medical education is highly structured and development-oriented. A comparative analysis showed that Ukraine's national system of quality standards largely complies with the basic principles of the EHEA. However, the Ukrainian system still relies heavily on a rigid procedural and regulatory approach to quality assessment. The study highlights that legislative harmonization alone is not enough for Ukraine's complete integration into the EHEA. Instead, special attention must be paid to continuing professional development, which serves as an essential part of the lifelong educational continuum in Europe. Finally, the study underscores the urgent need to advance digitalization and creative learning methods. This is critical for expanding simulation-based training, utilizing standardized clinical competence evaluations, and integrating electronic learning platforms alongside telemedicine technologies.

Conclusions. Ukraine's integration into the EU educational space within higher medical education must be positioned as a comprehensive transformation of Ukrainian educational policy, institutional practices, and professional culture. To ensure this development, it is essential to systematically align national healthcare priorities with European quality standards. Furthermore, it requires strengthening the institutional capacity of medical higher education institutions and securing a prominent place for the country in European educational and scientific events. Additionally, the study

highlights the effectiveness of developing personalized curricula within the framework of student-centered learning, which, in the long term, will guarantee a higher quality of medical workforce training.

Keywords: *medical education quality; higher medical education standards; European Higher Education Area; integration; healthcare; accreditation; qualifications framework; outcome-based medical education; continuing professional development.*

Стаття: надійшла до редакції 19.02.2026 р.;
прийнята до друку 14.04.2026 р.;
опублікована 29.05.2026 р.

Воловик Ірина Анатоліївна

кандидат медичних наук, доцент,
кафедра терапевтичної стоматології та
пародонтології,
Національний медичний університет
імені О. О. Богомольця,
м. Київ, Україна

 <https://orcid.org/0000-0003-2063-0758>

Ватанха Тетяна Василівна

кандидат медичних наук,
кафедра терапевтичної стоматології та
пародонтології,
Національний медичний університет
імені О. О. Богомольця,
м. Київ, Україна

 <https://orcid.org/0000-0003-3915-8844>